

Міністерство освіти і науки України

Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
кафедра політичних наук і права
Центр соціально-політичних досліджень «Politicus»

**X ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ**

**СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА
ДЕРЖАВА:
ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ
ТА ШЛЯХИ МОБІЛІЗАЦІЇ РЕСУРСІВ**

30 квітня 2026 р.

м. Одеса

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
КАФЕДРА ПОЛІТИЧНИХ НАУК І ПРАВА
ЦЕНТР СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ «POLITICUS»**

**X ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ
з міжнародною участю**

**СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА:
ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ТА ШЛЯХИ
МОБІЛІЗАЦІЇ РЕСУРСІВ**

30 квітня 2026 року

м. Одеса

УДК 321(477)(063)

DOI: <https://doi.org/10.24195/UkrainianState2026-10>

*Рекомендовано до друку Вченою радою Університету Ушинського
(протокол від 28 травня 2026 року № 14)*

Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Одеса, 30 квітня 2026 року. Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Центр соціально-політичних досліджень «Politicus», 2026. 583 с.

Рецензенти:

Кокорев О. В., доктор політичних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри журналістики, соціальних комунікацій і ІТ-права Державного університету Інтелектуальних технологій і зв'язку.

Петінова О. Б., доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Організаційний комітет конференції:

Наумкіна С. М. – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Музиченко Г. В. – проректор з наукової роботи, доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Гедікова Н. П. – доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Проноза І. І. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Каменчук Т. О. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Таску-Ставре М. – доктор політичних наук, професор, професор Бухарестського університету (Румунія);

Хевцуріані А. – доктор наук у сфері міжнародних відносин, професор факультету права та міжнародних відносин, Грузинський технічний університет (Грузія).

У збірнику матеріалів X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів» представлено результати наукових досліджень науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, молодих науковців та практиків із вітчизняних і зарубіжних закладів вищої освіти та наукових установ, об'єднаних прагненням до осмислення актуальних викликів державотворення, суспільного розвитку та післявоєнної відбудови України.

Матеріали збірника охоплюють широкий спектр актуальних проблем сучасної політичної, правової, економічної та соціогуманітарної науки. У наукових доповідях і дослідженнях висвітлено питання розвитку та модернізації політичних інститутів і процесів сучасної держави, правових та економічних механізмів відбудови України, інформаційної безпеки та протидії гібридним загрозам в умовах глобальних трансформацій. Значну увагу приділено філософським засадам державотворення, соціальним практикам і менеджменту соціокультурного розвитку, а також питанням євроінтеграції, транскордонної співпраці, міжнародних партнерств і регіональних стратегій сталого розвитку в умовах сучасних політичних та соціальних змін.

Збірник відображає високий рівень наукової дискусії та міждисциплінарного підходу до аналізу суспільно-політичних процесів, сприяє розвитку наукової комунікації та міжінституційної співпраці. Матеріали конференції становлять практичний і науковий інтерес для дослідників, викладачів, здобувачів освіти, представників органів державної влади, місцевого самоврядування та фахівців у сфері політичних, правових, економічних і соціогуманітарних наук.

Матеріали подано в авторській редакції. За зміст та достовірність наведених фактів, цитат і даних відповідальність несуть автори.

Пономаренко Юрій	ІНСТРУМЕНТИ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ У СФЕРІ ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ	198
Попова Діана	ПІДПРИЄМНИЦТВО У ВОЄННИЙ ЧАС: АДАПТАЦІЯ, ЦИФРОВІЗАЦІЯ ТА РЕЛОКАЦІЯ БІЗНЕСУ	202
Рибак Андрій	ПРЕЗУМПЦІЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ У ПРАКТИЦІ ЄСПЛ ЩОДО ЗНИКНЕНЬ, НЕЗАКОННИХ ЗАТРИМАНЬ ТА СМЕРТЕЙ У ЗОНІ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ	205
Рожко Ілона Герасимович В.	АЛЬТЕРНАТИВНІ МЕТОДИ УТИЛІЗАЦІЇ РОСЛИННИХ РЕШТОК У КОНТЕКСТІ ДОТРИМАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ	209
Сафонов Олександр	ЕКОНОМІЧНІ МЕХАНІЗМИ РОЗВИТКУ І ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ В СФЕРІ АПК	212
Слободяник Тетяна, Шевченко Захар	РОЛЬ КОРПОРАТИВНОГО ПРАВА У ДОСЯГНЕННІ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ООН: УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ	214
Старченко Анастасія Кириченко Сергій	ВНУТРІШНІЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ ЯК ОСНОВА ФІНАНСУВАННЯ ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ	217
Тимирязнова Марія	ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА В УКРАЇНІ ТА ЇЇ ЗМІНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	221
Ткаченко Катерина, Бобокал Олена	РОЛЬ МОЛОДІ У ФОРМУВАННІ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ	224
Товпига Карина Ковбан Андрій	РЕКВІЗИЦІЯ ТА КОНФІСКАЦІЯ ЯК ПІДСТАВИ ПРИПИНЕННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ	227
Тритяк Марія Шевчук Вікторія	ДОКАЗИ ТА ДОКАЗУВАННЯ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ: ПОНЯТТЯ, ВИДИ ТА ПРОБЛЕМИ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ	230
Чайка Тетяна	ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ЗАМІНУВАННЯ ТЕРИТОРІЙ І ПРОБЛЕМИ МОБІЛІЗАЦІЇ РЕСУРСІВ ДЛЯ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ	232
Чалик Вадим, Чернишева Софія	СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК АДМІНІСТРАТИВНОЇ ЮСТИЦІЇ В УКРАЇНІ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ ВИМІР У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ НАУКОВИХ ВИКЛИКІВ	236
Чемерисов Олександр	ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ ЗАКОНОДАВЧИХ ДЕСТРУКТОРІВ ІНВЕСТУВАННЯ В КОНТЕКСТІ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ	239
Чернишева Софія	КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ОБМЕЖЕННЯ	243
Фролов Михайло, Чернишева Софія	НОТАРІУС ЯК СУБ'ЄКТ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ: ОБОВ'ЯЗКИ ТА РИЗИКИ	246
Яголковська Єлизавета Шевчук Вікторія	НЕДІЙСНІСТЬ ПРАВОЧИНІВ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ: ПІДСТАВИ, ПРАВОВІ НАСЛІДКИ ТА СУДОВА ПРАКТИКА	250
Korohodova Olena Chernenko Natalya Hlushchenko Yaroslava	COMMUNITY RESILIENCE IN CRISIS AND MIGRATION CHALLENGES: INTEGRATING INTERNATIONAL TRANSFORMATIONAL DIMENSIONS	252

є необхідною умовою підвищення ефективності кримінально-правового впливу на юридичних осіб.

Література:

1. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III/ Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text8> (дата звернення 07.11.2025)

2. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI/ Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення 07.11.2025)

3. Сухонос В. В., Сухонос В. В. (мол.), Білокінь Р. М., Бондаренко О. С. Кримінальне право України (Загальна частина) : підручник / за заг. ред. доктора юридичних наук, професора В. В. Сухоноса. Суми : Університетська книга, 2024. 476 с.

4. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник / за заг. ред. В. М. Бурдіна, В. І. Маркіна. Київ: Юрінком Інтер, 2025. 1148 с.

5. Кримінальне право України : Загальна частина : тексти лекцій : навчально-методичний посібник / А. Я. Берш, В. П. Кедик, Е. Е. Кузьмін [та ін.]; за заг. ред. Н. А. Мирошніченко, Є. Л. Стрельцова ; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». Одеса : Астропрінт, 2022. 328 с.

Фролов М. М.,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри цивільно-правових дисциплін, доцент
Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти
Дніпровського державного університету внутрішніх справ

Чернишева С.

здобувачка вищої освіти другого курсу
Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти
Дніпровського державного університету внутрішніх справ

НОТАРІУС ЯК СУБ'ЄКТ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ: ОБОВ'ЯЗКИ ТА РИЗИКИ

Актуальність теми зумовлена посиленням ролі нотаріату в системі запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, а також фінансуванню тероризму в умовах євроінтеграційних процесів

України. Нотаріуси, здійснюючи посвідчення значної кількості правочинів із високим фінансовим та майновим навантаженням, фактично виступають важливою ланкою первинного фінансового контролю, що покладає на них підвищений обсяг обов'язків щодо ідентифікації клієнтів, перевірки джерел походження коштів та повідомлення про підозрілі операції. У зв'язку з цим дослідження правового статусу нотаріуса як суб'єкта фінансового моніторингу є важливим для забезпечення балансу між ефективністю державного фінансового контролю та гарантіями професійної діяльності нотаріату.

Відповідно до Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», нотаріуси віднесені до суб'єктів первинного фінансового моніторингу. Це зумовлює покладення на них обов'язку здійснювати належну перевірку клієнтів, ідентифікацію та верифікацію осіб, а також аналіз фінансових операцій, що мають ознаки ризиковості [4]. У межах реалізації зазначених функцій нотаріуси зобов'язані виявляти та повідомляти про підозрілі фінансові операції до уповноваженого органу.

Нотаріус як суб'єкт первинного фінансового моніторингу виконує комплекс законодавчо визначених обов'язків, спрямованих на запобігання використанню нотаріальних дій для легалізації злочинних доходів [4]. Зокрема, відповідно до законодавства нотаріус зобов'язаний здійснювати належну перевірку клієнтів, що включає ідентифікацію, верифікацію та встановлення кінцевого бенефіціарного власника у визначених випадках. Особливого значення набуває аналіз фінансових операцій, пов'язаних із купівлею-продажем нерухомості, корпоративних прав та інших активів із високим ризиком. Також нотаріус повинен забезпечувати фіксацію та зберігання документів, що підтверджують проведену перевірку клієнта, у встановлені законом строки. У разі виявлення підозрілих операцій він зобов'язаний повідомити Державну службу фінансового моніторингу України.

Важливою складовою діяльності нотаріуса є ризик-орієнтований підхід, який лежить в основі сучасної системи фінансового моніторингу. Він передбачає класифікацію клієнтів та операцій за рівнем ризику з урахуванням їх характеру, обсягу, географії та інших критеріїв, визначених законодавством і методичними рекомендаціями. На практиці нотаріуси зобов'язані приділяти підвищену увагу операціям із нерухомістю, транзакціям із нерезидентами, а також угодам із значними сумами готівкових розрахунків. Запровадження такого підходу спрямоване на підвищення ефективності виявлення потенційно незаконних

фінансових потоків [1]. Водночас його реалізація потребує від нотаріуса належного рівня професійної підготовки та постійного оновлення знань.

Разом із розширенням функцій фінансового моніторингу зростає і коло правових та професійних ризиків для нотаріуса. Одним із ключових є ризик притягнення до адміністративної або кримінальної відповідальності за неналежне виконання обов'язків щодо фінансового моніторингу. Додатково виникає ризик конфлікту між обов'язком повідомлення про підозрілі операції та збереженням нотаріальної таємниці, що є фундаментальною гарантією нотаріальної діяльності. Практичну складність становить і суб'єктивність оцінки «підозрілих» операцій, що може призводити до різного тлумачення однакових ситуацій [2]. Також існує ризик надмірного адміністративного навантаження, яке впливає на оперативність нотаріальних дій. У сукупності ці фактори формують підвищений рівень професійної відповідальності нотаріуса в системі фінансового моніторингу.

Проблематика правового статусу нотаріуса як суб'єкта фінансового моніторингу також пов'язана з необхідністю забезпечення балансу між ефективністю контролю та гарантіями прав людини. Законодавство України поступово гармонізується з вимогами міжнародних стандартів, зокрема рекомендаціями FATF, що передбачають активну участь нотаріусів у протидії відмиванню коштів. Водночас надмірне регуляторне навантаження може впливати на доступність та якість нотаріальних послуг. Практика свідчить, що нотаріуси потребують додаткових методичних роз'яснень та уніфікованих підходів до оцінки ризиків для мінімізації правової невизначеності. Актуальним також є питання вдосконалення цифрових інструментів фінансового моніторингу, які могли б автоматизувати частину перевірок [3]. Таким чином, подальший розвиток цієї сфери має бути спрямований на поєднання ефективності контролю та правової визначеності професійної діяльності нотаріуса.

Практичні проблеми реалізації нотаріусами функцій суб'єктів первинного фінансового моніторингу можуть бути вирішені шляхом комплексного вдосконалення нормативного, організаційного та технічного забезпечення цієї діяльності. Насамперед доцільним є уніфікація та конкретизація критеріїв «підозрілих фінансових операцій» у підзаконних актах і методичних рекомендаціях, що зменшить рівень правової невизначеності та суб'єктивізму при прийнятті рішень нотаріусом. Важливим напрямом є посилення систематичного навчання та підвищення кваліфікації нотаріусів щодо ризик-орієнтованого підходу і актуальних схем відмивання коштів, з урахуванням практики Державної служби фінансового моніторингу України.

Крім того, ефективним інструментом є впровадження сучасних цифрових рішень та інтегрованих електронних систем перевірки клієнтів, які дозволяють автоматизувати частину процедур і зменшити людський фактор. Також доцільно забезпечити баланс між вимогами фінансового моніторингу та гарантіями нотаріальної таємниці шляхом чіткого законодавчого розмежування обсягу інформації, що підлягає розкриттю [5]. У сукупності ці заходи сприятимуть підвищенню ефективності фінансового контролю та зниженню професійних ризиків нотаріальної діяльності.

Узагальнюючи, нотаріус як суб'єкт первинного фінансового моніторингу виконує важливу функцію запобігання легалізації злочинних доходів шляхом здійснення ідентифікації клієнтів, аналізу фінансових операцій та повідомлення про підозрілі дії. Його діяльність спрямована на забезпечення фінансової безпеки держави та імплементацію міжнародних стандартів у сфері протидії відмиванню коштів.

Водночас розширення контрольних повноважень нотаріуса супроводжується виникненням правових і професійних ризиків, пов'язаних із відповідальністю, конфліктом із нотаріальною таємницею та оціночним характером прийнятих рішень. Таким чином, ефективність реалізації цієї функції залежить від чіткого нормативного регулювання та належного балансу між контролем і гарантіями нотаріальної діяльності.

Література:

1. Гнаткович О.Д., Овчиннікова Т.В. Фінансовий моніторинг в Україні та напрями його покращення. *Економіка та суспільство*. 2022. Випуск 38. DOI: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1271> (дата звернення: 17.04.2026)
2. Забаштанська Т.В., Чередниченко І.С. Фінансовий моніторинг як інструмент протидії новітнім загрозам в умовах цифровізації. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2024. №2 (38). С. 211 – 219. DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2024-2\(38\)-211-219](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2024-2(38)-211-219) (дата звернення: 17.04.2026)
3. Мельник С. І., Вінічук М. В., Горбан І. М. Фінансовий моніторинг : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2024. 212 с. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/7955/1/FinancMonitor-MELNYK__maket.pdf (дата звернення: 17.04.2026)
4. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню

розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від 06.12.2019 р. № 361-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text> (дата звернення: 17.04.2026)

5. Чижмарь К. І., Гаєвський І. М. Ч - 59 Фінансовий моніторинг в світлі нотаріальної діяльності [Текст]: Методичні матеріали. Київ : «Видавництво «Центр учбової літератури», 2020. 87 с. URL: <https://jurkniga.ua/contents/finansoviy-monitoring-v-svitli-notarialnoyi-diyalnosti.pdf?srsId=AfmBOoo3OVPMXEb42gYxnMjovPZyCw2grllkonjEUYA8xn588puFdW> (дата звернення: 17.04.2026)

Яголковська Є. О.,
Курсант 201 взводу
навчально-наукового інституту підготовки фахівців для підрозділів
кримінальної поліції Національної поліції України ОДУВС
Шевчук В. В.,
старший викладач кафедри загальноправових дисциплін
Одеський державний університет внутрішніх справ,
м. Одеса, Україна

НЕДІЙСНІСТЬ ПРАВОЧИНІВ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ: ПІДСТАВИ, ПРАВОВІ НАСЛІДКИ ТА СУДОВА ПРАКТИКА

Інститут недійсності правочинів є одним із ключових у системі Цивільне право України, оскільки забезпечує стабільність цивільного обороту та захист прав його учасників. Правове регулювання відповідних відносин здійснюється нормами Цивільний кодекс України, зокрема статтями 202–236, які визначають поняття правочину, вимоги до нього, підстави недійсності та правові наслідки [1]. Відповідно до ст. 202 ЦК України правочином є дія особи, спрямована на набуття, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків. Загальні вимоги до правочину закріплені у ст. 203 ЦК України, а їх недодержання є підставою недійсності відповідно до ст. 215 ЦК України [1]. До таких вимог належать законність змісту правочину, наявність цивільної дієздатності сторін, вільне волевиявлення, відповідність внутрішній волі та дотримання форми правочину [2, с. 112].

Наукове видання

Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Одеса, 30 квітня 2026 року. Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Центр соціально-політичних досліджень «Politicus», 2026. 583 с.

Опубліковано в авторській редакції